

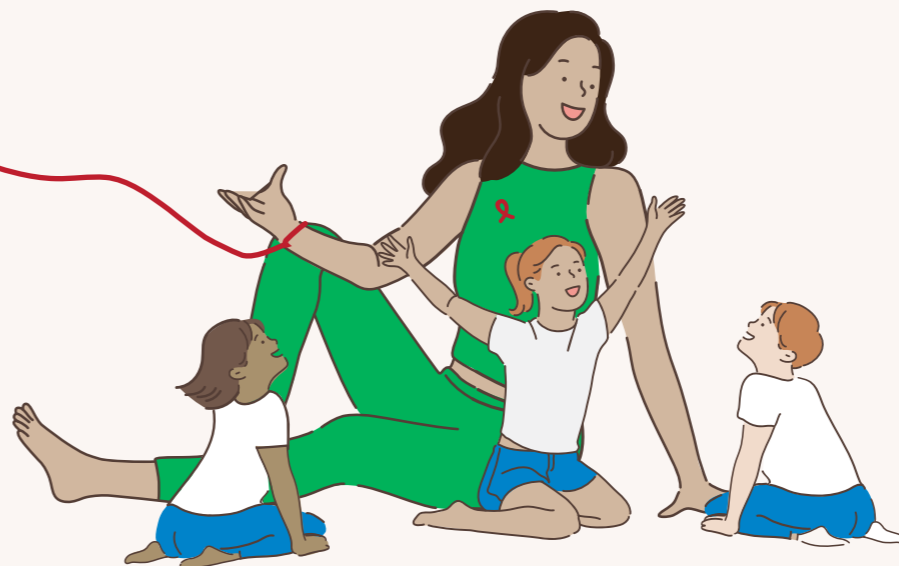
SNÍVAŤ A RÁSTŤ

NEFISIN PRÍBEH

PODĽA ZÁKO-
NA SÚ PRE PRED-
STAVITEĽOV
NÁRODNOSTNÝCH
MENŠÍN VRÁTANE
RÓMOV, AŠKA-
LIOV A EGYPTĀNOV
VYHRADENÉ MIESTA
NA UNIVERZITÁCH

Kedysi som pracovala ako krajčírka. Aj vtedy som bola vždy informovaná a zúčastňovala som sa na rôznych workshopoch. Chcela som podporovať deti z mojej komunity v prístupe k vzdelaniu.

S veľkým odhodlaním som sa stala facilitátorkou vo vzdelávacom centre pre rómske, aškalské a egyptské deti.

Som Nefise z Kosova. Začnem z miesta, kde sa nachádzam teraz a postupne sa vrátim k tomu, aké to bolo, keď som bola dieťa a prevediem vás cestou, ktorá ma sem doviedla. Podelím sa s vami o významné okamihy v mojom živote - spomeniem udalosti, ktoré ma posilnili a predstavím vám ľudí, ktorí mi pomohli prekonať mnohé prekážky, ktorým som na svojej ceste čelila. **Som hrdá na to, že som Rómka, som hrdá na to, kým dnes som a na moje sny, ktoré mi pomáhajú rásť.**

Mám 49 rokov a pracujem ako facilitátorka. Poskytujem rómskym, aškalským a egyptským deťom podporu vo vzdelávaní. Popri práci s deťmi som sa vrátila do školy, aby som získala diplom. Nasledujem svoj sen stať sa učiteľkou. Aj keď je to pre mňa ako pre matku troch detí náročné, som odhodlaná pokračovať v štúdiu. Chcem deťom vštepovať lásku k vzdelaniu, tak ako to pre mňa spravil môj otec.

VO VEREJNÝCH INŠTITÚCIÁCH NEPRACUJÚ ŽIADNÍ RÓMSKI, AŠKALSKÍ, ANI EGYPTSKÍ ODBORNÍCI NA RANÉ DETSTVO. V KAŽDOM ZO VZDELÁVACÍCH CENTIER, KTORÉ PONÚKAJÚ PROGRAMY VZDELÁVANIA A STAROSTLIVOSTI V RANOM DETSTVE PRACUJE PRIBLIŽNE 35 RÓMSKYCH, AŠKALSKÝCH A EGYPTSKÝCH PARAPROFESSIONÁLOV.

1 753 RÓMOV JE REGISTROVANÝCH AKO NEZAMESTNANÝCH (Z TOHO 774 ŽIEN A 1 009 MUŽOV); 38 JE ZAMESTNANÝCH.

2 639 AŠKALIOV JE NEZAMESTNANÝCH (Z TOHO 956 ŽIEN A 1 693 MUŽOV); 40 JE ZAMESTNANÝCH.

838 EGYPTĀANOV JE NEZAMESTNANÝCH (Z TOHO 364 ŽIEN A 474 MUŽOV); 45 JE ZAMESTNANÝCH.

Vebi Mujku, Monitoring of Sector Strategy of the Ministry of Labour and Social Welfare (MLSW) on the effectiveness of Active Labour Market Measures (ALMMs) for the employment of members of Roma, Ashkali and Egyptian communities, KOSINT, 2019, p. 9. Available in http://kosint2020.net/site/assets/files/1446/monitoring_of_sector_strategy_of_the_mls_w_on_the_effectiveness_of_almm_s_for_the_employment_of_members_of_roma_ashkali_and_e-1.pdf.

Hneď po ukončení druhého stupňa základnej školy som sa prihlásila na strednú školu. Chcela som nasledovať svoju vášeň pre písanie a stať sa profesionálnou zapisovateľkou.

Školu, ktorá ponúkala tento konkrétny program však, bohužiaľ, zatvorili. Bola som na rázcestí, a keďže moja rodina zápasila s finančnými problémami, nemohla som si dovoliť sa tým dlho zaoberať. Vzdala som sa svojho sna.

ŠKOLSKÁ DOCHÁDZKA KLESNE Z 5 793 ŽIAKOV NA PRVOM STUPNI ZÁKLADNEJ ŠKOLY NA 582 ŠTUDENTOV V PRVÝCH ROČNÍKOCH STREDNEJ ŠKOLY (10. – 12. ROČNÍK).

Ministry of Education, Science and Technology; Kosovo Agency of Statistics, STATISTIKAT E ARSIMIT NË KOSOVË-Sistem për menaxhimin e Informatave në Arsim, 2019, p. 27. Available <http://masht-smia.net/Publikimet/37ALB.pdf>

ÚČAŠŤ RÓMSKYCH,
AŠKALSÝCH
A EGYPTSKÝCH DETÍ
NA PRVOM STUPNI
ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
(1. - 5. TRIEDA) JE
OKOLO 85%.

IBA 65% TÝCH-
TO ŽIAKOV (VO
VEKU 11-14 ROKOV)
POKRAČUJE
NA DRUHOM STUPNI
ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
(6. - 9. TRIEDA).

*ILO, Ada Huibregtse, Perspektivat e të rinjve rom,
ashkali dhe egjiptian mbi mundësitë dhe sfidat për
punë të denjë në Kosovë, Komuna e Gjakovës, Fushë
Kosovës dhe Graçanicës, 2018.*

Na základnej škole som bola jedným z mála rómskych dievčat. Vďaka rodičom som sa rýchlo naučila čítať a písať. Písanie sa stalo mojou vášňou. V škole to pre mňa nebolo jednoduché. Musela som bojovať s predsudkami.

NOVORODENECKÁ ÚMRTNOSŤ DETÍ Z RÓMSKEJ,
AŠKALSKEJ A EGYPTSKEJ KOMUNITY JE TRIKRÁT
VYŠŠIA V POROVNANÍ S NOVORODENECKOU ÚMRT-
NOSŤOU MAJORITNEJ SPOLOČNOSTI.

UNICEF, Children in Kosovo. Available at: <https://www.unicef.org/kosovoprogramme/children-kosovo>

Moje detstvo bolo úžasné, rada som sa hrávala vonku s priateľmi z mojej komunity. Od malička som sa hrávala, že som učiteľka.

KOSOVSKÁ SIEŤ RÓMSKYCH, AŠKALSÝCH A EGYPTSKÝCH RANÝCH ROKOV - KRAEYIN JE SIEŤ ODBORNÍKOV A POMOCNÝCH PRACOVNÍKOV, KTORÍ PODPORUJÚ ROZVOJ RÓMSKYCH, AŠKALSÝCH A EGYPTSKÝCH KOMUNIT V RANOM DETSTVE V KOSOVE. TÁTO SIEŤ BOLA ZALOŽENÁ V ROKU 2016 PODĽA VZORU „ROMANI EARLY YEARS NETWORK (REYN).“

ORGANIZÁCIA KRAEYIN PRACUJE NA ROZVOJI ZRUČNOSTÍ A OSVEDČENÝCH POSTUPOV S CIEĽOM NADVIAZAŤ ÚČINNÉ PARTNERSTVÁ A PODPORIŤ BUDOVANIE KAPACÍT PROFESIONÁLOV A POMOCNÝCH PRACOVNÍKOV PRACUJÚCICH S RÓMSKYMÍ, AŠKALSÝMI A EGYPTSKÝMI DEŤMI VO VZDELÁVACÍCH CENTRÁCH, PREDŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH, ŠKOLÁCH A RODINÁCH. SIEŤ PODPORUJE SPRAVODLIVÝ PRÍSTUP RÓMSKYCH, AŠKALSÝCH A EGYPTSKÝCH DEŤÍ K VZDELÁVANIU V RANOM DETSTVE PROSTREDNÍCTVOM PRESADZOVANIA ZAČLENENIA A ZLEPŠOVANIA KVALITY POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB.

SIEŤ KRAEYIN MÁ DOPOSIAĽ VIAC AKO 150 INDIVIDUÁLNYCH ČLENOV A 8 ČLENSKÝCH ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA ZASADZUJÚ O BLAHO RÓMSKYCH, AŠKALSÝCH A EGYPTSKÝCH DEŤÍ A ICH ZAPOJENIE DO KVALITNÉHO A INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA, PRIČOM SA USILUJÚ O ZAČLENENIE A ZLEPŠENIE KVALITY POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB .

Kosovské vzdelávacie centrum (KEC) je mimovládna nezisková organizácia založená v roku 2000, ktorá sa zameriava na poskytovanie programov ďalšieho vzdelávania pre učiteľov. To naďalej zostáva dôležitým aspektom jej činnosti, hoci rozšírila svoju pôsobnosť v štyroch kľúčových oblastiach: 1) kvalita vzdelávania, 2) ľudské práva, 3) vytváranie sietí a účasť na tvorbe politik

a 4) výskum v oblasti vzdelávania. KEC spolupracuje s množstvom lokálnych a medzinárodných partnerov z mimovládnych organizácií, konzultačných spoločností, rozvojových agentúr a štátnych inštitúcií. Od roku 2004 pôsobí v rámci KEC škola „Mileniumi i Tretë“, ktorá sa zaoberá vzdelávaním na prvom a druhom stupni ZŠ .